

● Mehmet Lutfi Şen*

Modern Dünya Şiiriyle İlişkili Cumali Ünaldı Hasannebioğlu Şiir Akşamı*

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür Daire Başkanlığı tarafından düzenlenen ve Kültür AŞ'nin yapımcılığını üstlendiği Yerebatan Şiir Akşamlarına hoş geldiniz.

12 yıldır süren bir macera Yerebatan Şiir Akşamları, tabii Yerebatan'daki her şiir akşamı çok özel çünkü biz burada Türk ve dünya şiirine kaynaklık edeceğini düşündüğümüz şairleri şiirleriyle konuk ediyoruz. Ama bu günkü şiir akşamı biraz daha özel, çünkü bugünkü Yerebatan Şiir Akşamı'na şiirleriyle konuk olacak şair de aramızda ve birkaç yıldır şairiyle yaptığımız bir Yerebatan Şiir Akşamı olmamıştı. Katılanlar hatırlayacaklardır sevgili İlhan Berk yaşarken kendisi de Yerebatandaydı ve kendisiyle bir şiir akşamı yapmıştı. Yine Haydar Ergülen kendisi de burada bulundu

Bazı şairlerimiz rahatsızlıkları olduğu için gelemediler Fazıl Hüsni Dağlarca mesela hayattaydı biz Yerebatan Şiir Akşamı'nda onu şiirleriyle konuk ettiğimizde. Fazıl Hüsni Dağlarca'mız rahatsızdı o dönemde, biz buradan selamlarını iletmele yetinmiştik. Ama bugün çok özel bir şiir akşamı çünkü şairimiz de bugün burada bizimle beraber, tabii bu bizi biraz daha heyecanlandırıyor doğrusu.

Cumali Ünaldı Hasannebioğlu ismiyle ben 1986 yılında tanıştım bu çok tesadüfi oldu. Çünkü incelemekte olduğum bir kitap listesinde 'Çerağ' isimli bir kitaba rastladım. O dönemde lise öğrencisiydim. İstanbul'dan o kitabı getirttiğimde çok önemli bir sürprizle karşılaştım ve Yerebatan Şiir Akşamı'nın müdavimi olan arkadaşlarım hatırlayacaklar bir Yerebatan Şiir Akşamı'nda Cahit Zarifoğlu'nu şiirleriyle konuk ederken söylediğim bir söz vardı. O söz şuydu: Diyordum ki; Modern şiirin içinde olmak modern şiire tanıklık etmek açısından Cahit Zarifoğlu'nun 'İşaret Çocukları' bir mihenk taşıdır, Kim ki "İşaret Çocukları"yla sanatsal bir okuma yapabilir, İşaret Çocukları'yla ilişki kurabilir modern dünya şiiriyle ilişki kurmuştur diye bir yorumda bulunmuştum. İlişisini doğru ve yerinde kurmuş ama moderne de çok iyi ulaşmış bir şiir kitabı vardı ve o günden itibaren Cumali Ünaldı'yı takip ediyorum.

Kendisiyle de konuştuğumuzda toplu şiirlerinin yayınlanacağını müjdesini vermişti geçen

yıl bize. Yaptığımız seçkiyle Cumali Beyi burada ağırlıyoruz. Cumali Ünaldı Hasannebioğlu'nun şiiri Türk ve dünya şiiri açısından niçin önemli onu birkaç cümleyle üzerinde (vaktinizi çok az alarak) durmak istiyorum. Yine bugün hep alıntılardan gidiyorum sevgili Vural Bahadır Bayrıl vardır şair arkadaşım. Vural'ın Çin bilgesinden yaptığı bir alıntı vardır. Şiir üzerine konuşmak istediği zaman Vural Bahadır genelde bu alıntıyla başlardı. Alıntı ve hikâye şöyle: Çinli bir bilge döneminde ve zamanında bir filozof var genç bir şair bu. Filozofun kapısını çalıyor ve ona bir soru soruyor. Diyor ki, ben çok iyi bir şair olmak istiyorum ne yapmam lazım? O bilgenin genç şair adayına söylediği bir cümle var. Diyor ki, bin tane şiir ezberle ondan sonra gel. Genç şair çırağımız gidiyor bin tane şiir ezberliyor arkadaşlar ve bilgenin huzuruna tekrar çıkıyor. Bilgeye diyor ki, evet bin tane şiir ezberledim geldim şimdi ne yapayım? Bilgemizin sözü şu: Şimdi bu bin tane şiiri unut sonra gel.

Şimdi bunu niçin anlatıyorum? Cumali Ünaldı Hasannebioğlu gelenekle bağını kurmuş bir şair, zaten doğduğu yerde annesinden gazeller, rubailer dinleyen bir şair, derken liseli yıllarında Fuzuli'nin divanını ezberlemiş, kendiliğinden ezberlemiş bir şair. Ve onun yazdığı şiirleri okurken şunu görüyoruz ki; (burada da bir alıntı yapacağım sevgili Sezai Karakoç'un gelenek üzerin yazdığı makalede söylediği bir şeyi hatırlatıyor burası da bana arkadaşlar.) Şiirde gelenek, sanat için gelenek geçmiş taklit etmek değildir. Muhafazakârlık asla değildir. Geçmişle ilişki kurmak, doğru ilişki kurmak ve geçmişe yeni bir şey ekleyerek çağdaş olmak demektir gelenek. Eğer geçmiş taklit ediyorsanız, geçmişin aynısını yapıyorsanız bir şey yapmanıza gerek yok. Mesela ben bugün minyatür çalışan arkadaşlarıma hep söylerim, bana Matrakçı Nasuh'un 15.yy'da yaptığı minyatürün aynısını yapıyorsan yapma, zaten var Topkapı Sarayı'nda. Ama Nusret Çolpan gibi mesela bunu sen bu çağ için yeniden yaratıyorsan, evet sanat budur. Şimdi şiir için de aynı şey geçerli. İlişki kurmanın yolu gelenekle hesaplaşmaktan geçer, gelenekle tanışmaktan geçer, geleneğe bir nevi meydan okumaktan geçer, gelenekle yüzleşmekten geçer.

*Kültür Tasarım ve Yapımcısı, Küratör

Şimdi Cumali Ünaldı Hasannebioğlu'nun ilk şiir kitabını elime aldığımız zaman, tam Sezai Karakoç'un gelenek ve şiir ilişkisine ilişkin poetik yapının ta karşılığını buldum orada. Çünkü Münacat'la başlayan bir kitap ama bir bakıyorsunuz Dipnot'la devam ediyor bir başka şiire geçiyorsunuz (anası olmayanlar için şiirde işte Cemal Süreya'nın 'Sizin Babanız Öldü mü' şiirinin çok daha farklı Cumali Ünaldıcası) çok farklı özgün bir durum var hiçbir şeye benzemeyen bir şairle karşılaşıyorsunuz. Ama o kitabın içerisinde Fuzuli de var Yunus da var Nedim de var. Ama bir taraftan da sadece Cumali Ünaldı Hasannebioğlu var ve çağın gereği var. Çünkü taklit, eskiye öykünme, eski gibi yazmaya çalışma, sanat için geçerli şeyler değildir.

Arkadaşlar sanat çağdaş olmak zorundadır, çünkü gerçekten şiir, gerçekten sanat eseri olan şiirden bahsediyorsak bu yaratıyla mümkündür. Ve biliyorsunuz ki biz insanlar yoktan yaratmıyoruz, yoktan yaratmak Allaha mahsus. Şair çağına tanık olmak zorundadır. Şair çağına şahit olmak zorundadır ve çağından aldıklarıyla yaratması gereken kişidir. İşte Cumali Ünaldı Hasannebioğlu'nda tam bu karşılığı buldum. Ve o dönemden itibaren Modern Türk şiirinde bir mihenk taşı gibi duran şairleri ve Cumali Ünaldı Hasannebioğlu'nun çok önemli bir bakış açısı var, kendisini her zaman şiirin çırağı gibi gördü. Bunu değişik röportajlarında dile getirdi, kendi aramızdaki konuşmalarımızda da dile getirdi ve aslında bana sorarsanız Onu usta yapan da budur. Onu geleceğe taşıyacak olan da budur.

Sevgili Sadi'nin mısralarını hep bilirsiniz, kim ki yeni terlemiş bıyığına güvenirse onu önemserse ondan bir gelecek beklemeyin. Cumali Ünaldı Hasannebioğlu her yeni yarattığı şiir karşısında büyük bir heyecan içerisinde büyük bir tecessüsle ve yeniden yaratabilir olmanın heyecanıyla davrandı ve belki de kendini hiçbir zaman usta saymadı. Kendini sanatın bir çırağı saydı. Ve bugün karşımızdaki usta şairi yarattı diye düşünüyorum. Gelenekle ilişki kurmak açısından Modern olanın medeniyetle ilişkisi açısından modern dönemdeki şairin hem biçimi hem de imgesel üst dili açısından Cumali Ünaldı Hasannebioğlu geleceğe kalacak, geleceğe kaynaklık edecek şairlerdendir diye düşünüyorum. Şu farkın Türk şiirinde altını çizmiş bir şairdir diye düşünüyorum. Biliyorsunuz onun şiir yazdığı dönemler 1970'ler Türkiye'de şiirin çok politikleştiği şairlerin kitaplarının arka sayfalarında kaç yıl hapis yattığına bakılarak okunduğu

bir dönemdi. Nasıl Cahit Zarifoğlu, nasıl Nilgün Marmara taviz vermediyse gerçek şiirden ve gerçek sanattan taviz vermeyen bir başka isim de Cumali Ünaldı Hasannebioğlu'dur. Onun şiirleri bize bir şey anlatmaktan çok bize gerçek bir deneyim yaşatır.

Siz Cumali Ünaldı şiirini okurken neyseniz okuduktan sonra o değilsinizdir. Artık size yeni bir tecrübe eklenmiştir. O yüzden Cumali Ünaldı Hasannebioğlu Türk ve dünya şiiri için çok önemli. Onun şiirleri hakkında, Yunus Emre için iki ay önce söylediğim şeyi gönül rahatlığı ile söyleyebiliyorum. İşte bu gelenek... Ben demiştim ki Yunus Emre şiirleri varlığı işaret etmez, varlığı anlatmaz, varlığı tanımlamaz, varlığı öğretmez, varlığı izah etmez. Yunus Emre şiirleri bizatihi varlıktır. İşte aynı inançla ve aynı gönül rahatlığıyla diyorum ki Cumali Ünaldı Hasannebioğlu şiirleri de varlığın ta kendisidir. Onlar bir şey anlatmak bir şey işaret etmek için değildir. Onlar bizzat kendileri varlıktır. Ve bu yönüyle gerçek sanat ve gerçek sanat eserinin üst diliyle gerçek olmayan gibi arasındaki farkın iyi bir göstergesidir bu şiirler şimdi.

Elbette şairin bir kültür adamı olarak ülkesi için milleti için coğrafyası için ve Dünya için yapması gereken başka şeyler de var. Burada konusu değil ama sadece bir cümleyle söyleyeyim; Cumali Ünaldı Hasannebioğlu gerçekten bir şair olduğu için gerçek şairlerin hepsinde olan özel haslet onda da var. O da coğrafyası, ülkesi ve geleceği için çırpınan inanılmaz bir insan bir kültür adamı ve kendi alanında çok başarılı bir mühendis (ziraat mühendisidir kendisi biliyorsunuz) ve çok önemli bir bürokrat. Tabi bu sürpriz değil, siz iyi bir şairseniz ne yapıyorsanız iyi yapmak durumundasınız ve ne yapıyorsanız geleceğe kalmak durumunda ve ne yapıyorsanız kendi coğrafyanızı beslemek durumundasınız.

Bir şeyi daha ilave etmek istiyorum. Yine Cumali Ünaldı Hasannebioğlu okurken (bugün hep alıntılardan gittim bu konuşma böyle oldu böyle devam etsin) Octavio Paz'ın Yalnızlık Dolambacı makalesini hep hatırlamışımdır. Çünkü kendine ait olmak, kendi coğrafyana ait olmak, kendi zamanına ait olmanın çok güzel cevabıdır Cumali Ünaldı Hasannebioğlu şiirleri. Çünkü kendin olmadığın zaman hiçbir şey olmazsın. Kendi olmanın kendi zamanına şahit olmanın çok iyi bir örneğidir Hasannebioğlu'nun şiirleri. O şiirleri seçtiğinizde, sanatsal alışveriş yaptığınızda, zannediyorum bu benim bulduğum cevabı siz de orada bulacaksınız.

nız. Ve bu yönüyle de Hasannebioğlu gelecek Türk şiirine ve dünya şiirine kaynaklık etmeye devam edecektir. Dünya şiirine kaynaklık etmeye devam edecektir derken de gönlümüz çok rahat ve nihayet 2006 yılında Cumali Ünaldı Hasannebioğlu şiirleri İngilizceye de çevrildi sevgili Mevlüt Ceylan tarafından. Toplu şiirlerinde İngilizceye çevrilmiş Hasannebioğlu şiirlerini de bulacaksınız Beyan yayınlarından çıkan. Ve gerçekten o artık bütün dünya şiirine kaynaklık eden bir şair durumunda. Ben burada konuk ettiğim birçok şair ve şairlerin şiirleri için söylediğim sözü tekrarlayarak bitirmek istiyorum. Dünyada Türkçe konuşulduğu sürece, Türkçe konuşan insanlar var olduğu sürece, Cumali Ünaldı Hasannebioğlu şiirleri yaşamaya devam edecektir. Çünkü onlar Türkçenin imkânlarına sığmadığı için, şairin Türkçe imkânlarına yeni imkânlar ekleyerek yaratılmışlardır ve biza-tihi varlıktırlar. Bu dile katkıları bu dili konuşan insanlar oldukça devam edecektir diye düşünüyorum.

Bu çok soğuk ve özel Cumartesi akşamınızı Yerebatan'a ve şiire, şaire ve aslında en doğrusu kendinize ayırdığınız için hepinize çok teşekkür ediyorum. Sağ olun, var olun. Şehir tiyatrosundan arkadaşlarımızı buraya davet ediyorum ve sizi Hasannebioğlu'nun gerçekten sanat eseri olan şiirleriyle baş başa bırakıyorum. Teşekkür ederim.

* 29 Ocak 2011 Cumartesi saat 19'da İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür AŞ desteğiyle, Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı, 11 yıldan beri yapılmakta olan Yerebatan Şiir Akşamları'nı, Türk ve dünya şiirini etkileyen özgün şairlerden Cumali Ünaldı Hasannebioğlu'nun şiirlerinden oluşan bir etkinlikle sürdürdü. Etkinliği düzenleyen M. Lütfi Şen bir konuşma yaptı. Gecede, Vahide Ulusoy'un titizlikle seçtiği 27 şiir, İstanbul Şehir Tiyatrolarının sanatçıları Şenay Saçbükker ve Hüseyin Köroğlu tarafından, müzik kullanılmaksızın, dönüşümlü olarak okundu. Seçkin bir topluluğun dikkatle izlediği etkinlik, şairin kendi şiirini okuması ve poetikasıyla ilgili olarak "Geleneğin Geleceği Oluşturması" adıyla yaptığı konuşmayla sürdü. Mehmet Lütfi Şen'in bu gecede konuştuğu konuşması

